

## **ВИСНОВОК**

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Немсадзе Гурама Гівійовича на тему «Фінансова архітектура корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища», представленій на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

### **1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науково-дослідними роботами.**

На сучасному етапі розвитку в економіці кожної країни чільне місце займає корпоративний сектор, що забезпечує вагомий внесок у створення валового внутрішнього продукту, сприяє формуванню різноманітних інноваційних розробок в сфері технологічного оновлення й тим самим виступає активним учасником реалізації інноваційної моделі розвитку економіки.

Забезпечення ефективної діяльності корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища та впливу чинників ендогенного та екзогенного характеру зумовлює потребу дослідження їхньої фінансової архітектури та аналізу окремих її компонентів, що в сукупності дозволяють досягнути основної мети діяльності корпорації у довгостроковій перспективі. Все це формує запит на пошук адекватного інструментарію поєднання компонентів фінансової архітектури корпорацій, який би дозволив забезпечити їхню ефективну діяльність та безпечний розвиток з огляду на світові тенденції та національну специфіку функціонування фінансової системи. Тому актуалізується необхідність формування сучасного теоретичного базису фінансової архітектури корпорацій та пошуку шляхів щодо її оптимізації в умовах нестабільного економічного середовища.

Питання щодо формування та оптимізації фінансової архітектури корпорацій досліджували такі вітчизняні вчені: Н. Бичкова, І. Бланк, М. Душак, М. Житар, І. Калінська, Є. Козьменко, М. Кужелєв, Д. Малиш, В. Мельник, Л. Мельничук, О. Лактіонова, А. Наконечна, В. Пастухова, В. Семенюк, Д. Русак, І. Школьник та ін.

До зарубіжних учених, які зробили вагомий внесок у дослідження окресленої проблематики, варто віднести К. Адамса, М. Барклі, Р. Брейлі, Р. Вишни, Л. Григор'єва, Г. Демседса, І. Івашковської, Р. Капелюшнікова, М. Кокоревої, В. Кейлера, М. Кеннерлі, Д. Кудрявцева, С. Майерса, А. Степанової, М. Хаммера, Дж. Чампі, Ф. Ченга, Дж. Фінерті та ін.

Водночас, незважаючи на значну кількість досліджень в теорії та практиці проблеми побудови фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища поки ще залишаються невирішеними, у зв'язку з чим виникає необхідність подальших наукових досліджень в даному напрямку. Розглянувши опубліковані за останні роки наукові праці в частині формування фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища, можна зробити висновок, що не всі виділені

науково-методичні та практичні аспекти отримали необхідне відображення та вивчені недостатньо повно. Тому поставлена в дисертаційному дослідженні мета є актуальною з точки зору пошуку нових шляхів щодо удосконалення процесу побудови фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища.

## **2. Мета і задачі дослідження.**

Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретико-методичних засад та розробка практичних заходів, спрямованих на удосконалення процесу побудови фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища.

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення таких завдань:

- розкрити економічний зміст фінансової архітектури корпорації;
- висвітлити основні характеристики компонентів фінансової архітектури корпорації;
- визначити вплив нестабільного економічного середовища на фінансову архітектуру корпорації;
- здійснити оцінку операційної ефективності фінансової діяльності корпорації;
- проаналізувати стратегічну ефективність фінансової діяльності корпорації;
- розробити модель впливу грошово-кредитного регулювання на розвиток корпоративного сектору економіки в умовах нестабільного економічного середовища;
- систематизувати зарубіжний досвід оптимізації фінансової архітектури корпорацій;
- запропонувати напрями вдосконалення фінансової архітектури національних корпорацій;
- розвинути концептуальні підходи до оптимізації фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища.

## **3. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна.**

Дисертаційна робота виконана здобувачем особисто, містить наукові положення та нові наукові результати, що характеризуються як науково значимі з огляду на потреби теорії та практики за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розвитку теоретико-методичних засад та розробці пропозицій щодо удосконалення процесу побудови фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища.

Найсуттєвішими теоретичними і практичними результатами, які характеризують наукову новизну дослідження та особистий внесок дисертанта, є такі:

*удосконалено:*

– науково-методичний підхід щодо визначення впливу нестабільного економічного середовища на фінансову архітектуру корпорації, що, на відміну від існуючих наукових розробок, базується на ідентифікації факторів зовнішнього та внутрішнього середовища в розрізі компонентів фінансової архітектури та дозволяє виявити вплив таких факторів на розвиток корпоративного сектору економіки в цілому й фінансову стійкість корпорації;

– підходи щодо методики оцінки операційної та стратегічної ефективності фінансової діяльності корпорації на основі використання сукупності показників операційної ефективності фінансової діяльності, до яких віднесено такі: рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність продажів та рентабельність операційної діяльності, а також показників стратегічної ефективності фінансової діяльності корпорації, серед яких виокремлено наступні: економічний прибуток, ринкова капіталізація корпорації, вартість корпорації та коефіцієнт Q Тобіна;

– модель впливу грошово-кредитного регулювання на розвиток корпоративного сектору економіки в умовах нестабільного економічного середовища, в основу якої, на відміну від відомих, покладено аналіз факторів трансмісійного механізму, що дає можливість оцінювати й прогнозувати вплив кожного фактору на тенденції та ефективність розвитку фінансової архітектури корпорацій;

– концептуальні підходи до оптимізації фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища, що, на відміну від існуючих, об'єднують принципи, завдання, методи та підсистеми механізму оптимізації фінансової архітектури, що дозволяє комплексно впливати на загрози розвитку, запобігаючи та мінімізуючи їхні негативні наслідки для фінансової діяльності корпорацій;

*набули подальшого розвитку:*

– понятійно-категоріальний апарат у частині уточнення дефініції «фінансова архітектура корпорації», під якою, на відміну від наявних трактувань, розуміється адаптивна система взаємопов'язаних компонентів, а саме структури власності, структури капіталу, корпоративного управління та організаційно-правової форми господарювання, що впливає на діяльність корпорації шляхом досягнення її менеджментом фінансових цілей у короткостроковій та довгостроковій перспективах;

– система пріоритетних напрямів удосконалення фінансової архітектури національних корпорацій із урахуванням впливу нестабільного економічного середовища, яка базується на: здійсненні системного аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища корпорації; зменшенні обсягів дебіторської заборгованості, зокрема шляхом її реструктуризації; ліквідації неприбуткових структур корпорації; перегляді форми власності; врахуванні переваг та недоліків існуючої та потенційної фінансової архітектури; використанні досягнень науково-технічного процесу. Це формує основу для вдосконалення механізму поетапного процесу оптимізації фінансової архітектури корпорації, що дозволить забезпечити її фінансову стійкість у довгостроковій перспективі.

**4. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків рекомендацій,** які захищаються, забезпечується використанням синтезу сучасних наукових розробок вітчизняних та зарубіжних вчених з питань удосконалення процесу побудови фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища.

Достовірність досліджень та отриманих результатів обумовлюється належною інформаційною базою: законодавчі та нормативно-правові акти, статистико-економічні матеріали та звіти Державної служби статистики України, Міністерства економіки України, фінансова звітність соціально-відповідальних бізнес структур, інформаційно-аналітичні бюлетені та огляди, наукові статті та монографії вітчизняних і зарубіжних вчених, результати власних спостережень автора.

**5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Немсадзе Г.Г.** полягає в тому, що основні концептуальні та методичні положення, узагальнення і висновки, зроблені автором, доведені до рівня конкретних методик і практичних рекомендацій щодо удосконалення процесу побудови фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища.

У дисертації автором:

*на теоретичному рівні:*

– розширено підходи до розуміння категорій «фінансова архітектура», «нестабільне економічне середовище», «фінансова архітектура корпорацій»;

– систематизовано фактори, що впливають на процес удосконалення процесу побудови фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища;

– розроблено теоретичну конструкцію прикладного фінансового інструментарію щодо визначення впливу нестабільного економічного середовища на фінансову архітектуру корпорації;

– удосконалено теоретико-методичні підходи щодо оцінки операційної та стратегічної ефективності фінансової діяльності корпорації на основі використання сукупності показників;

*на практичному рівні:*

здійснено оцінку впливу факторів на фінансовий потенціал корпорацій в Україні;

– обґрунтовано концептуальний підхід до оптимізації фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища, що об'єднує принципи, завдання, методи та підсистеми забезпечення механізму оптимізації фінансової архітектури, що дозволяє комплексно впливати на загрози розвитку, запобігаючи та мінімізуючи їхні негативні наслідки;

– обґрунтовано перелік рекомендацій щодо пріоритетних напрямів удосконалення фінансової архітектури національних корпорацій із урахуванням впливу нестабільного економічного середовища;

- відображено вплив факторів нестабільного економічного середовища на фінансову архітектуру корпорацій за допомогою використання методології економіко-математичного моделювання.

Отримані теоретичні та практичні результати проведеного Немсадзе Гурамом Гівійовичем дослідження підтверджені відповідними довідками апробаційного характеру, що засвідчують впровадження наукових результатів у роботу:

– Київської обласної ради VII скликання при актуалізації Стратегії розвитку Київської області на 2021–2027 роки (довідка №2025/03-01 від 21.09.2020);

– Києво-Святошинської районної ради Київської області VII скликання при розробленні положень Програми щодо залучення інвестицій у Києво-Святошинському районі Київської області на 2018–2020 роки (довідка №289/02-18 від 06.08.2020);

– ПАТ «ЗНВКІФ «ДЖЕНЕРАЛ ІНВЕСТМЕНТ РЕСУРСЕС» при визначенні пріоритетних напрямів подальшої діяльності та оптимізації фінансової архітектури (довідка №0118/1 від 18.01.2021);

– ПрАТ «КДЗ» при розробці фінансової стратегії розвитку (довідка №139 від 15.02.2021).

#### **6. Апробація результатів дослідження.**

Основні положення, результати та висновки дисертаційної роботи обговорювалися на міжнародних, всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях, зокрема: «Стратегія і практика інноваційного розвитку фінансового сектора України» (м. Ірпінь, 2018 р.); «Наука та інновації як основні шляхи вдосконалення економічного потенціалу країни» (м. Львів, 2019 р.); «Фінансова система країни: тенденції та перспективи розвитку» (м. Острог, 2019 р.); «Актуальні проблеми менеджменту, фінансів та публічного управління в сучасних глобалізаційних процесах» (м. Ірпінь, 2020 р.); «Стратегія і практика інноваційного розвитку фінансового сектору України» (м. Ірпінь, 2020 р.); «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки» (м. Рівне, 2020 р.); «Актуальні проблеми розвитку фінансової системи України в умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів» (м. Херсон, 2020 р.); «БОГОЛІБСЬКІ ЧИТАННЯ» (м. Переяслав, 2020 р.).

#### **7. Повнота викладення основних наукових результатів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора.**

Аналіз кількості наукових публікацій, повноти опублікування результатів дисертації та особистого внеску здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації, засвідчив, що результати дослідження, які викладені в дисертаційній роботі, отримані автором самостійно та повною мірою відображені в публікаціях і доповідалися і обговорювалися на науково-практичних конференціях.

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано автором самостійно та у співавторстві у 18 наукових працях, серед них: 1 підрозділ у колективній монографії, 8 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у зарубіжному науковому періодичному виданні, 9 праць апробаційного характеру, у тому числі 2 праці розміщено в наукових фахових виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science. З них відповідають вимогам п. 11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167 – 5 публікацій.

## СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

### СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

#### *Монографії:*

1. Kuzheliev M., Nechyporenko A., **Nemsadze G.** Practice of financial instruments promoting to stimulate regional development in Ukraine. *Association agreement: from partnership to cooperation* : collective monograph / edited by M. Dei, O. Rudenko. Hamilton, Ontario: Accent Graphics Communications & Publishing, 2018. P. 147–150. (0,5 д.а.) *Особистий внесок автора: досліджено практику використання податкових інструментів для забезпечення розвитку підприємництва шляхом стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності (0,17 д.а).*

#### *Статті в наукових фахових виданнях та виданнях, внесених до наукометричних баз даних:*

2. Житар М.О., **Немсадзе Г.Г.** Фінансова архітектура корпорації: сутність та компоненти. *Економічний вісник університету*. 2017. № 33/2. С. 370–374. [Міжнародні наукометричні бази: *Index Copernicus, Cite Factor*; фахове видання]. (0,5 д. а). *Особистий внесок автора: обґрунтовано теоретичні аспекти фінансової архітектури корпорації (0,25 д. а).*

3. Житар М.О., **Немсадзе Г.Г.** Концептуальні засади забезпечення фінансової архітектури корпорацій. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2017. Вип. 24 (2). С. 89–92. [Міжнародна наукометрична база: *Index Copernicus*; фахове видання]. (0,5 д. а.). *Особистий внесок автора: розроблено концептуальні засади забезпечення фінансової архітектури корпорації (0,25 д. а).*

4. Zhytar M., **Nemsadze G.** Economic content and components of the financial architecture of the corporation. *Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools*. 2018. Vol. 26 (2). P. 215–218. [Міжнародні наукометричні бази: *Index Copernicus, General Impact Factor*; фахове видання]. (0,5 д. а). *Особистий внесок автора: визначено основні структурні компоненти фінансової архітектури корпорації та виявлено взаємозв'язок між ними (0,25 д. а.).*

5. Kuzheliev M., Rekunenko I., Nechyporenko A., **Nemsadze G.**

Discretionary budget expenditure in the system of state regulation of the country's socioeconomic development. *Public and Municipal Finance*. 2018. № 7. P. 8–18. [Міжнародні наукометричні бази: *Academic Resource Index, OCLC WorldCat, Directory of Open Access Scholarly Resources (ROAD)*; фахове видання]. (0,8 д. а.). Особистий внесок автора: проаналізовано вплив дискреційних видатків бюджету на розвиток корпоративного сектору (0,2 д. а.).

6. Kuzhelev M. O., Zhytar M. O., Stabias S. M., **Nemsadze G.G.** Analysis of the current state of the corporate securities market of Ukraine. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики : збірник наукових праць. 2019. Вип. 2(29). С. 150–158. [Міжнародні наукометричні бази: *Web of Science, Index Copernicus*; фахове видання]. (1 д. а.). Особистий внесок автора: проаналізовано динаміку обсягів руху основних інструментів фондового ринку (0,25 д. а.).

7. Kuzheliev M., Zherlitsyn D., Rekunenko I., Nechyporenko A., **Nemsadze G.** The impact of inflation targeting on macroeconomic indicators in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 2020. 15(2). P. 94–104. [Міжнародні наукометричні бази: *Scopus, Academic Resource Index, OCLC WorldCat, Directory of Open Access Scholarly Resources*; фахове видання]. (1 д. а.). Особистий внесок автора: досліджено вплив інфляції та інших ключових інструментів грошово-кредитної політики на основні показники діяльності корпорації (0,2 д. а.).

8. Немсадзе Г. Г. Вплив нестабільного економічного середовища на фінансову архітектуру корпорації. *Економіка та держава*. 2020. № 7. С. 165–170. [Міжнародна наукометрична база: *Index Copernicus*; фахове видання]. (0,75 д. а.).

9. Немсадзе Г. Г. Аналіз впливу фінансової архітектури на ефективність фінансової діяльності корпорації. *Бізнес Інформ*. 2020. №7. С. 208–214. [Міжнародні наукометричні бази: *OCLC WorldCat, Index Copernicus, Advanced Science Index, Open Academic Journals Index*; фахове видання]. (0,6 д. а.).

10. Кужелєв М.О., **Немсадзе Г.Г.**, Плахотнюк В.В. Пріоритетні напрями оптимізації фінансової архітектури корпорації в умовах нестабільного економічного середовища. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2020. № 3(74). С. 249–255. [Міжнародні наукометричні бази: *Google Scholar, Crossref, National Library of Ukraine (Vernadsky)*]. (0,7 д. а.). Особистий внесок автора: запропоновано шляхи оптимізації фінансової архітектури корпорації в умовах нестабільного економічного середовища. (0,23 д. а.).

#### **Опубліковані праці апробаційного характеру:**

11. Немсадзе Г. Г. Фінансова архітектура корпорації: компоненти її побудови. *Стратегія і практика інноваційного розвитку фінансового сектора України*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ірпінь, 20–22 березня 2018 р.). Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. С. 65–67. (0,2 д. а.).

12. Нечипоренко А. В., Немсадзе Г. Г. Вплив фінансової архітектури на розвиток корпорації. *Наука та інновації як основні шляхи вдосконалення економічного потенціалу країни* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 29 червня 2019 р.). ГО «Львівська економічна фундація». Львів : ЛЕФ, 2019. С. 114–116. (0,2 д. а.). *Особистий внесок автора: визначено вплив фінансової архітектури на розвиток корпорації (0,1 д. а.).*

13. Кужелєв М. О., Немсадзе Г. Г. Фінансова архітектура корпорації: складові та аналіз ефективності. *Фінансова система країни: тенденції та перспективи розвитку* : матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Острог, 25 жовтня 2019 р.). Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2019. С.168–171. (0,2 д. а.). *Особистий внесок автора: визначено складові фінансової архітектури корпорації та показники ефективності її діяльності (0,1 д. а.).*

14. Немсадзе Г. Г. Оптимізація фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища. *Актуальні проблеми менеджменту, фінансів та публічного управління в сучасних глобалізаційних процесах* : збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ірпінь, 19 березня 2020 р.). Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. С. 337–339. (0,2 д. а.).

15. Немсадзе Г. Г. Вплив нестабільного економічного середовища на формування фінансової архітектури корпорації. *Стратегія і практика інноваційного розвитку фінансового сектору України* : збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ірпінь, 26-27 березня 2020 р.). Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. С. 216–217. (0,2 д. а.).

16. Немсадзе Г. Г. Фінансова архітектура як основа фінансової безпеки корпорації. *Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки* : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців, аспірантів і здобувачів вищої освіти (м. Рівне, 21-22 травня 2020 р.). у 2 ч. Ч. 1. Рівне : НУВГП, 2020. С.433–435. (0,2 д. а.).

17. Немсадзе Г. Г. Структурні компоненти фінансової політики корпорації. *Актуальні проблеми розвитку фінансової системи України в умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів* : збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Херсон, 22 червня 2020 р.). Херсон : ХНТУ, 2020. С. 275–277. (0,2 д. а.).

18. Немсадзе Г. Г. Напрями вдосконалення фінансової архітектури національних корпорацій. *«БОГОЛІБСЬКІ ЧИТАННЯ»* : матеріали I Всеукраїнської конференції (м. Переяслав, 18 вересня 2020 р.). Переяслав : ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди", 2020. С. 20–22 (0,2 д. а.).

## **8. Загальний висновок.**

Дисертаційна робота Немсадзе Гурама Гівійовича на тему «Фінансова архітектура корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища» є оригінальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що стосується актуальної проблематики і містить оригінальні підходи до



розв'язання теоретичних та практичних завдань щодо процесу побудови фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є повністю обґрунтовані та аргументовані і отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертаційного дослідження. Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові завдання вирішені повною мірою, мету дослідження досягнуто. Роботу виконано державною мовою.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Немсадзе Гурама Гівійовича відповідає спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.

Дисертаційна робота Немсадзе Гурама Гівійовича на тему «Фінансова архітектура корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища» може бути рекомендована до подання у разову спеціалізовану вчену раду.

**Рецензент:**

завідувач кафедри фінансів,  
банківської справи та страхування  
Національного університету  
«Чернігівська політехніка»,  
доктор економічних наук, професор

М.В. Дубина

**Рецензент:**

професор кафедри туризму  
Національного університету  
«Чернігівська політехніка»,  
доктор економічних наук, професор

А.В. Роговий



Підписи М.В. Дубина,  
засвідчую А.В. Роговий  
М.В. Дубина  
відділу кадрів М.В. Дубина  
15 » 03 2021 р.